

КЛАСИФІКАЦІЯ ІНФОРМАЦІЇ ТА ЇЇ ДЖЕРЕЛ В ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В роботі розглянуто сутність інформації, її значення в діяльності підприємства, підходи до класифікації інформації за різними класифікаційними ознаками. Узагальнено джерела одержання інформації для використання її в діяльності суб'єктів господарювання. Проаналізовано особливості формування нових форм джерел в умовах впровадження інформаційних технологій.

Ключові слова: інформація, джерела інформації, носій, дані.

Abstract

The essence of information, its value in activity of the enterprise, approaches to classification of the information on various classification signs are considered in work. The sources of obtaining information for its use in the activities of business entities are summarized. Peculiarities of formation of new forms of sources in the conditions of introduction of information technologies are analyzed.

Keywords: information, sources of information, media, data.

Вступ

На сучасному етапі становлення як світової, так і вітчизняної економіки, велику роль відіграє інформаційне забезпечення діяльності підприємств. Інформація набуває значення як стратегічно важливий ресурс. Класифікація економічної інформації є дуже важливим елементом господарювання у наш час. До головних класифікаційних ознак відносяться ті, що найбільш повно відображають будь-яку інформацію на підприємстві з точки зору впливу цієї інформації на хід виробництва та на загальну вартість підприємства. Розвиток інформаційних технологій наприкінці ХХ ст. – на початку ХХІ ст. сприяв виникненню нових способів документування інформації за допомогою сучасних технічних пристроїв, що отримали поширення у всіх напрямках діяльності людства. Проте наявні дослідження не розкривають питання класифікації інформації згідно з останніми змінами. З огляду на викладене, можна стверджувати, що існує необхідність наукового дослідження видової класифікації інформації.

Результати дослідження

У широкому розумінні інформацію можна поділити на такі типи:

1) Метафізична, тобто володіє метавластивостями, що дозволяють пов'язувати організацію різних рівнів реальності Всесвіту в ціле єдиним, принципом кодування, єдиною мовою, на якому матерія «розмовляє» між собою без участі свідомості суб'єкта;

2) Гуманітарно-комунікативна, тобто «Людська» інформація, що базується на національній мові, національному менталітеті (тобто на національному образі думок, сукупності розумових навичок і духовних установок, властивих нації і її членам), на звичайних і наукових (інтернаціональних) поняттях;

3) Апаратна, що функціонує в різних приладах і пристроях, в комп'ютерних мережах і т.п., що має свій «мова», що базується, перш за все, на математиці і фізиці [1].

Розпочати необхідно з уточненого визначення інформації, наведеного у ст. 1 Закону України «Про інформацію»: інформація - будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних

носіях або відображені в електронному вигляді [2]. У попередніх редакціях закону інформація визначалася як документовані або публічно оголошені відомості про події та явища, що відбуваються в суспільстві, середовищі. Як зазначає Ю.О. Гелич «потенційність збереження інформації на матеріальних носіях чи відображення в електронному вигляді розширює можливість для класифікації інформації за носієм: відомості (дані), зафіксовані на матеріальних носіях чи в електронному вигляді».

[3]

При цьому Законом виділено такі види інформації за змістом:

- інформація про фізичну особу;
- інформація довідково-енциклопедичного характеру;
- інформація про стан довкілля (екологічна інформація);
- інформація про товар (роботу, послугу);
- науково-технічна інформація;
- податкова інформація;
- правова інформація;
- статистична інформація;
- соціологічна інформація;
- інші види інформації.

Як бачимо, інформація виступає одним із найважливіших ресурсів у діяльності сучасних суб'єктів господарювання, а для деяких – головним. Тому необхідно правильно визначити, яка саме інформація потрібна для належного управління господарською діяльністю та в якому вигляді вона повинна бути

У своїх працях О.А. Осовський інформацію, що використовується в управлінні підприємств, класифікує за різними ознаками: [4]

1) за формою відображення – візуальна (графіки, таблиці, табло тощо), аудіоінформація (сприймається на слух завдяки звукозапису), аудіовізуальна (поєднує інформацію у формі зображення та звуку);

2) за формою подання – цифрова, буквенна та кодована;

3) за порядком виникнення – первинна та похідна;

4) за характером носіїв інформації – документована та не документована;

5) за призначенням – директивна (розпорядча), звітна та довідково-нормативна;

6) за напрямом руху – вхідна та вихідна;

7) за стабільністю – умовно-перемінна, умовно-постійна;

8) за способом відображення – текстова (алфавітна, алфавітно-цифрова) і графічна (креслення, діаграми, схеми, графіки);

9) за способом обробки – така, що піддається і що не піддається механізованій обробці.

Дану класифікацію можна доповнити такими класифікаційними ознаками:

За ступенем опрацювання: виробнича, первинна.

За часом використання: постійна, перемінна прогнозна, перспективна, оперативна.

За характером змісту: статистична, бухгалтерська, кадрова.

За можливостями використання: корисна, надлишкова, зайва [5].

Принципового значення набувають джерела інформації, під якими розуміють встановлені законом бази і банки даних із широким типом представництва, які використовуються у дипломатичній практиці, у регулюванні міжнародних конфліктів, у передачі особистої інформації. Усі джерела інформації поділяють на відкриті, закриті та конфіденційні [6].

До відкритих джерел інформації відносять: міжособистісні джерела та опосередковані джерела.

Міжособистісні джерела — це джерела інформації, до яких належать міжособистісні контакти на різних рівнях представництва, тобто міжособистісні контакти представників відомств, які здійснюють зовнішню політику, керівництво відповідних відомств з усіма напрямками співробітництва, а також дипломатичні контакти та контакти, представлені в державі в рамках міжнародних структур (форумів, організацій). Спеціальні структури використовують міжособистісні джерела для отримання конфіденційної інформації.

Опосередковані джерела — це джерела інформації, які виступають посередником між конкретним джерелом інформації та суб'єктами міжнародних відносин. До них відносять:

1) засоби масової комунікації;

2) електронні засоби комунікації;

- 3) інформаційні центри;
- 4) архіви;
- 5) бібліотеки та інші джерела збереження інформації.

Опосередковані джерела, у свою чергу, поділяються на офіційні та неофіційні:

Опосередковані офіційні джерела — це:

- 1) органи державної влади;
- 2) спеціалізовані науково-дослідні інститути;
- 3) відомчі установи (наприклад, Міністерство закордонних справ);
- 4) силові структури та інші державні органи, які виступають з офіційною точкою зору.

Опосередковані неофіційні джерела — це:

- 1) громадські організації та рухи;
- 2) політичні партії;
- 3) інші політичні структури;
- 4) соціологічні установи;
- 5) альтернативні засоби масової комунікації;
- 6) незалежні інформаційно-аналітичні центри, які створюють суб'єктивні оціночні прогнози.

До закритих джерел відносяться: розвідувальні, дипломатичні, стратегічні, статистичні джерела (наприклад статистика про продукцію військового комплексу, інформація про кількість народжених і померлих), інформація про новітні технології, які становлять державну таємницю, а також всю інформація, яка вважається таємною. До закритої інформації (джерела) відносять: інформацію, що міститься у директивах і вказівках посадовим особам, які представляють державу на переговорах, консультаціях та нарадах з політичних питань; інформацію про стратегію і планування зовнішньої політики; відомості про номенклатуру, обсяги фінансування операцій експорту та імпорту озброєння. Кожна країна має закон «про державну таємницю і національну безпеку», і додаток «звіт відомостей, що становлять державну таємницю».[7]

Конфіденційні – джерела, які захищаються законом і які володіють інформацією спеціального призначення з точки зору зацікавлених країн. Під конфіденційними джерелами розуміють документи публікації, технічні носії інформації, технічні засоби обробки інформації, інформаційні продукти промислової, інтелектуальної політичної сфери, а також інформація, яку відносять до розвідувальної інформації. До них відносять джерела розвідки, закриті джерела міністерств і відомств (є 3 ступені секретності 5, 10, 15 років, після закінчення цього строку інформацію можуть розсекретити – оприлюднити). Конфіденційне джерело розкривається тільки у випадку проведення судового слідства із санкцій прокурора, або коли інформація має характер, що стосується життєдіяльності всієї цивілізації, життєдіяльності і існування людства (наприклад, розробка бактеріологічної зброї в Іраку, аварія на ЧАЕС). [8]

Висновки

Опрацювання значних інформаційних потоків накладає певні зобов'язання на фізичних і юридичних осіб, які здійснюють ці процеси. З огляду на те, що на сьогоднішній день економічна інформація є невід'ємною частиною функціонування підприємства, вона повинна бути уніфікована. Існують різні підходи до трактування сутності та класифікації інформації. Зокрема в управлінській діяльності підприємств можна використовувати планову, обліково-бухгалтерську, звітну, статистичну, виробничо-оперативну, розпорядчу, довідкову, нормативну інформацію. За способами подання та відображення ця інформація може бути символічною, графічною, табличною, мультимедійною на паперових та електронних носіях. Останнім часом набули поширення електронні засоби передачі інформації, зокрема за допомогою мережі Інтернет, які мають важливе значення для діяльності підприємства, дають змогу значно підвищити оперативність передачі та обробки даних при управлінні інструментами забезпечення економічної безпеки підприємств

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Возможная типология информации и типы. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://studfile.net/preview/1853188/page:13>
2. Закон України «Про інформацію» № 2657-ХІІ від 02.10.1992. зі змінами від 16.07.2020 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12#Text>
3. Гелич Ю.О. Види інформації за законодавством України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwim3Y_LraztAhVRA2MBHaeQApsQFjAAegQIAxAC&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DO WNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2FPvuk_2011_10_15.pdf&usg=AOvVaw0QgP65JQd2BMbb9PFLUcNQ
4. Осовський О.А. Основи менеджменту : навчальний посібник / О.А.Осовський, Г.В. Осовська. – К. : Кондор. – 2006. – 664 с.
5. Класифікація інформації за джерелом інформації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.com.ua/1_276435_klasifikatsiya-informatsii-za-dzherelom-informatsii.html/
6. Джерела інформації. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://studopedia.su/8_11412_dzherela-informatsii.html.
7. Карпчук Н.П. Міжнародна інформація та суспільні комунікації: навч. посіб. для студ. закл.вищ.овіти / Н.П.Карпчук. – Луцьк ; 2018. – 514с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://core.ac.uk/download/pdf/161264749.pdf>
8. Класифікація інформації. Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://pidru4niki.com/12350221/menedzhment/klasifikatsiya_informatsiy/

Гребінь Марина Миколаївна - студентка групи П-196, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: marhreb22@gmail.com;

Пустільник Ілона Олександрівна - студентка групи П-196, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: ilonapustilnik@gmail.com ;

Сметанюк Олена Анатоліївна – доцент, канд. екон. наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, вінницький національний технічний університет

Grebina Marina - Faculty of management and informative safety, Vinnytsya national technical university, Vinnytsya, e - mail: marhreb22@gmail.com;

Pustilnik Iлона - Faculty of management and informative safety, Vinnytsya national technical university, Vinnytsya, e - mail: ilonapustilnik@gmail.com;

Smetaniuk Olena A. - Associate Professor, PhD, Associate Professor on Department of Management, Marketing, and Economics, Vinnytsya National Technical University, Vinnytsya